

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
SPECIALIOJI PEDAGOGINĖ PAGALBA
VERTINIMO IŠVADOS

Ekspertų grupė:

1. Doc. dr. Vitalija Gražienė (grupės vadovė), *akademinės bendruomenės atstovė*
2. Egidija Urbanavičienė, *socialinių partnerių atstovė*
3. Gabriela Forgeron, *studentų atstovė*

Vertinimo koordinadorė – Aušra Leskauskaitė

DUOMENYS APIE PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Specialioji pedagoginė pagalba
Studijų krypčių grupė (-ės)	Ugdymo mokslai
Studijų kryptis (-ys)	Pedagogika
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (4 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	240
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Ugdymo mokslų bakalauras, pedagogas

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Studijų tikslai, rezultatai ir turinys	4
2.2. Mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajos	11
2.3. Studentų priėmimas ir parama	12
2.4. Studijavimas, studijų pasiekimai ir absolventų užimtumas	15
2.5. Dėstytojai	17
2.6. Studijų materialieji ištekliai	19
2.7. Studijų kokybės valdymas ir viešinimas	22
III. REKOMENDACIJOS	23
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	24

I. IŽANGA

Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU) ketinama vykdyti universitetinių studijų pirmosios pakopos programa *Specialioji pedagoginė pagalba* (toliau – Programa) parengta, vadovaujantis Studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo vertinamosiomis sritimis ir rodikliais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-835 (nauja redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-1535).

Vertinant Programą, ekspertų grupė vadovavosi Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo patvirtinimo* (2015 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. V-1264, suvestinė redakcija nuo 2018-12-11), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo* (2010 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-54, suvestinė redakcija nuo 2018-06-15), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo* (2016 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-1168), *Ketinamų vykdyti studijų programų vertinimo metodika* (SKVC direktoriaus 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-149).

Ekspertų grupė analizavo studijų Programos aprašą ir jo priedus (dalykų aprašus, dėstytojų CV, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pritarimo raštą); VDU pateiktą medžiagą „Nuotolinės studijos“, „Studijų infrastruktūra“, „VDU bibliotekos ištekliai“, gegužės 29 d. dalyvavo nuotoliniame vizite ir teikia Programos vertinimo išvadas.

III. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. STUDIJŲ TIKSLAI, REZULTATAI IR TURINYS

Programa atitinka *Pedagogų rengimo reglamente* numatytą pedagogų rengimo būdą, kai įgyjamas ugdymo mokslų bakalauro arba profesinio bakalauro laipsnis ir pedagogo kvalifikacija, patvirtinama bakalauro diplomu (Reglamentas, punktas 7.1). Programa siekiama parengti šio laikmečio visuomenės poreikius atitinkančius, aktualius Lietuvos švietimui – specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančius specialistus su pedagoginėmis specializacijomis bei gilinamosiomis specializacijomis – logopedija ir specialioji pedagogika. Programos rengėjai Programos poreikį grindžia svariais ir įtikinamais argumentais, orientuojasi į specialistų rinkos poreikius. Programa numato paruošti specialiosios pedagoginės pagalbos specialistus, t.y., logopedus, specialiuosius pedagogus, tiflopedagogus, surdopedagogus, autizmo spektro ir/ar elgesio sutrikimų turinčių vaikų ugdytojus, kurių poreikis šalyje yra didelis.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) duomenimis, praėjusiais metais šalies mokyklas lankė apie 11,37 proc. mokinių su specialiaisiais ugdymosi poreikiais nuo visų moksleivių. Didžioji jų dalis, apie 66 proc. turi nedidelių specialiųjų poreikių, 26 proc. – vidutinių, 6 proc. – didelių ir 2 proc. – labai didelių. Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) duomenimis, 2017 m. autizmo spektro sutrikimus turinčių vaikų skaičius siekė 1–1,5 tūkst. ŠMSM duomenimis, vienam specialiajam pedagogui, logopedui tenka 55,45 vaikai su specialiaisiais ugdymosi poreikiais.

Programoje nurodoma, kad „...ketinama rengti specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančius specialistus, kurių profesinės veiklos sritys apibrėžiamos *Lietuvos profesijų klasifikatoriuje* – LPK 2012 (2013)“ (17 psl.). Reiktų paminėti, kad remiantis šiuo klasifikatoriumi, „Autizmo spektro ir / ar elgesio sutrikimų turinčių vaikų ugdytojo“ profesijos nėra, bet tikėtina, kad ateityje klasifikatorius plėsis, o dabar šią gilinamąją specializaciją pasirinkę absolventai sėkmingai taikys įgytas kompetencijas pedagoginėje praktikoje.

Programos rengėjai pateikia informaciją, kad diskusijų metu (2019 m. spalio 18-28 d.) buvo nagrinėjamas *Specialiosios pedagoginės pagalbos studijų* programos su nurodytomis specializacijomis poreikis. Diskusijoje dalyvavo *Lietuvos Aklyjų ir silpnaregių ugdymo centro, Lietuvos Surdopedagogų sąjungos, Lietuvos Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro, Kauno Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro, Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus, Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“ ir asociacijos „Kitoks vaikas“* atstovai. Kadangi kalbama apie specialiąją pedagogiką ir logopediją, reiktų paminėti, kad nurodytos organizacijos, centrai, sąjungos šiuo atveju nepilnai atspindi vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP), interesus. Vertėtų atstovauti ir, pavyzdžiui, *Žmonių su Dauno sindromu ir jų globėjų asociacijos, Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus bendriją „Pagava“*, specialiojo ugdymo įstaigas (*Kauno Prano Daunio ugdymo centrą*, su kuriuo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis).

Programos tikslų ir studijų rezultatų atitikties institucijos misijai, veiklos tikslams ir strategijai yra adekvati: VDU misija, įvardijanti aktyvų, modernų, atvirą, globaliai atpažįstamą Artes Liberales principus puoselėjantį klasikinį universitetą, kuris ugdo ir atskleidžia savarankiškas, kūrybiškas asmenybes Lietuvai ir pasauliui, dera su šios Programos tikslu; VDU vizija, sudaranti liberalias ugdymosi sąlygas, plėtojanti partnerystę, aktyviai dalyvaujanti Kauno gyvenime ir kurianti Lietuvos ateitį bei prisidedanti prie pasaulio kultūros ir mokslo raidos, dera su šioje Programoje pabrėžiamu vaikų ugdymosi poreikių įvairovės pažinimu ir tenkinimu, taikant universalaus mokymosi dizaino principus, bei siekiant įgyvendinti vaiko teisėmis grįstas įtraukiojo ugdymo nuostatas ir užtikrinti kokybišką ugdymą ir ugdymąsi visiems ir kiekvienam, su akcentuojamu komandiniu darbu, tinklaveika, bendradarbiavimu ir partneryste su nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis.

Programa taip pat dera su *VDU 2012–2020 m. strategijos*, patvirtintos Senate 2012 m. vasario 29 d., strateginio tikslo 1-uoju punktu „Socialiai aktyvi ir atsakinga bendruomenė“; su strategijos tikslo 3-iojo punkto „Asmenybės ir talentams atskleisti palankios studijos“ 3.1 dalimi „Plėtoti studijų pasirinkimo ir individualizavimo laisvę, skatinant talentų raidą, užtikrinant universitetinį (tarpfakultetinį) ir tarpuniversitetinį dalykų pasirinkimą, suteikiant papildomų kvalifikacijų įgijimo galimybes, plėtojant nuotolinių studijų ir mokymosi visą gyvenimą galimybes“, nes į šio tikslo įgyvendinimą orientuotas lankstus Programos pedagoginių specializacijų (logopedijos; specialiosios pedagogikos) bei gilinamųjų specializacijų (surdopedagogikos; tiflopedagogikos; autizmo spektro ir / ar elgesio sutrikimų turinčių vaikų ugdymo) pasirinkimo modelis; su VDU Statuto, patvirtinto LR Seimo 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII1229 5. dalimi „Universitete rengiami įvairių mokslo ir studijų kryptių bakalaurai, magistrai ir mokslo (meno) daktarai kultūros, švietimo, ūkio ir kitoms visuomenės reikmėms tenkinti, gebantys savarankiškai dirbti intelektualinį bei kūrybinį darbą ir turintys platų bendrą universitetinį išsilavinimą“.

Programos aprašo 21 puslapyje labai teisingai pažymėta, kad universitetas, tenkindamas visuomenės ir darbo rinkos poreikius ir rengdamas skirtingų sričių pedagogus, šia Programa sudarys galimybę ir kitų pedagoginių studijų programų studentams įgyti reikiamų kompetencijų, padėsiančių pažinti ir tenkinti vaikų specialiuosius poreikius.

Neabejotinas Programos poreikis grindžiamas įvairių lygmenų (tarptautinio, nacionalinio, regioninio, institucinio) duomenimis, aktualiais švietimo ir ugdymo dokumentais, taip pat tyrimais (nacionaliniais, universiteto), statistiniais duomenimis apie specialiųjų pedagogų poreikį Lietuvoje, vaikų, turinčių, SUP, diagnostika ir pan. (atkreiptinas dėmesys į tai, kad *Vaiko gerovės 2013–2018 m. programos* (2012) dokumentas yra negaliojantis (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.438640/hzPaAPFwAJ>).

Programa parengta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo patvirtinimo*, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo*, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu *Dėl bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo*.

Studijų programos *Specialioji pedagoginė pagalba* (specialioji pedagogika ir pasirinkta gilinamoji specializacija; logopedija ir pasirinkta gilinamoji specializacija) tikslas – pagrįstas ir kryptingas, taip pat ambicingas. Programa dera su *UNESCO švietimo strategija 2014-2021*, kurios pirmasis strateginis tikslas yra švietimo sistemos, užtikrinančios kokybišką įtraukų mokymąsi visą gyvenimą, kūrimas. Europos Sąjungos ekonomikos augimo ir užimtumo strategijos *Europa 2020* įgyvendinimo ataskaitoje teigiama, kad Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetinės sritys yra, be kita ko, „įtraukusis švietimas, lygybė, vienodos galimybės, nediskriminavimas ir pilietinių gebėjimų propagavimas“. Strategijoje suformuluotas trečiasis strateginis tikslas, be kita ko, numato, kad „<...menko išsilavinimo problemą reikėtų spręsti užtikrinant kokybišką ikimokyklinį ugdymą bei tikslią paramą, ir skatinant įtraukų švietimą. Švietimo ir mokymo sistemos turėtų veikti taip, kad užtikrintų, jog visi besimokantieji, įskaitant turinčiuosius mažiau galimybių, turinčiuosius specialiųjų poreikių ir migrantus, užbaigtų mokymąsi, prireikus suteikiant antrą galimybę mokytis ir užtikrinant individualius poreikius labiau atitinkančią mokymąsi>“. Parengta Programa dera ir su ES strategijoje *Europa 2020* akcentuojamais tvaraus ir integracinio augimo prioritetais bei *JT15 deklaracija Švietimas tvariam vystymuisi, JT Darnios Raidos* ketvirtuoju tikslu - užtikrinti įtraukų, socialiai teisingą kokybišką ugdymą ir mokymąsi visą gyvenimą visiems.

Vis dėlto Programos apraše šiek tiek klaidina keliose vietose pateikiami keli tikslo formuluotės variantai: „rengti aukštos kompetencijos specialiuosius pedagogus ir logopedus, pasirengusius dirbti sparčiai besikeičiančioje mokykloje ir gebančius atpažinti, vertinti ir tenkinti įvairaus amžiaus asmenų specialiuosius ugdymosi poreikius, profesionaliai teikti moksliniais tyrimais ir inovacijomis grįstą specialiąją pedagoginę pagalbą, konsultuoti ugdymo dalyvius ugdymo ir ugdymosi klausimais“ (Programos aprašas, p. 24); „Rengti aukštos kompetencijos specialiuosius pedagogus ir logopedus, pasirengusius dirbti sparčiai besikeičiančioje mokykloje ir gebančius atpažinti, vertinti ir tenkinti įvairaus amžiaus asmenų specialiuosius ugdymosi poreikius, profesionaliai teikti moksliniais tyrimais ir inovacijomis grįstą specialiąją pedagoginę pagalbą, konsultuoti ugdymo dalyvius ugdymo ir ugdymosi klausimais. Ypatingas dėmesys skiriamas specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų (logopedų, specialiųjų pedagogų) vertybiniam ugdymui, siekiant lygių galimybių užtikrinimo ir pagarbos žmogaus teisėms nuostatų ir principų taikymo savo profesinėje veikloje, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų ir jų šeimos interesų atstovavimo švietimo ir kitose bendruomenėse“ (Programos aprašas, p. 25). Tam, kad ne tik studentai, bet ir būsimi ugdytiniai patirtų personalizuoto mokymosi paradigmos privalumus, būtų tikslinga Programos tikslu akcentuoti ne tik profesionaliai teikiamą moksliniais tyrimais ir inovacijomis grįstą, bet ir įrodymais grįstą specialiąją pedagoginę pagalbą.

Programos tikslas suformuluotas, remiantis atskiromis specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančiam specialistui aktualiomis kompetencijomis. Vis dėlto stokojama vieningos Programos rengimo grupės narių apibendrinančios raiškos, kadangi nuotolinio pokalbio metu Programos rengėjai skirtingai įvardijo, kam būsimi specialiosios pedagoginės pagalbos teikėjai gelbės – vieni akcentavo, kad pagalba bus teikiama pedagogams (padės identifikuoti ugdymosi sunkumus, specialiuosius vaiko poreikius ir padės pedagogams), kiti – vaikui (atlieps įvairaus amžiaus vaikų poreikius, užtikrins kiekvieno vaiko kokybišką ugdymą ir ugdymąsi su bendraamžiais). Programos apraše (32 psl.) teigiama, kad „Pedagoginės specializacijos Specialioji pedagogika studijos skirtos įgyti specialiojo pedagogo darbui reikalingų kompetencijų. Siekiama parengti specialųjį pedagogą, kuris specialiomis pedagoginėmis ir kompensacinėmis priemonėmis padėtų SUP turintiems vaikams ugdytis pagal gebėjimus, didintų šių asmenų ugdymosi veiksmingumą, užtikrintų ugdymosi prieinamumą bei socialinį dalyvavimą.“ Išgryninus tikslą, būtų galima siekti nuoseklesnių Programos tikslo, studijų pakopos studijų rezultatų, numatomų Programos studijų rezultatų ir studijų dalykų sąsajų.

Programos studijų rezultatai sukurti ir sugrupuoti, vadovaujantis *Studijų pakopų aprašu* (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl studijų pakopų aprašo patvirtinimo“ (Nr. V-1012, 2016 m. lapkričio 11 d.): žinios ir jų taikymas, gebėjimai vykdyti tyrimus, specialieji,

socialiniai ir asmeniniai gebėjimai. Rezultatų visuma atitinka keliamą Programos tikslą, tačiau yra ir iš esmės koreguotinų aspektų.

Remiantis *Studijų pakopų aprašu*, Programoje numatyta siekti 11 studijų rezultatų, kurie atitinka Programos nuostatas ir kvalifikacinį lygmenį. Tačiau Programos studijų rezultatams trūksta aiškumo ir glaudesnio ryšio su specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto profesine veikla, sprendžiant įvairias profesinės veiklos problemas. Pavyzdžiui, Programos *Specialioji pedagoginė pagalba* (Specialioji pedagogika ir pasirinkta gilinamoji specializacija) plano semestrais pateiktoje 1.2.1.3.2. lentelėje (Programos aprašo 39 psl.) labai reikšmingi studijų dalykai numatomi dėstyti, ne iki galo apgalvojus jų eilės tvarką: II kurso 3 semestru siūlomas dalykas *Elgesio ir emocijų sutrikimai* (4 kreditai), III kurso 6 semestru - *Elgesio modeliavimas* (4 kreditai), IV kurso 7 semestru - *Agresijos prevencija ir valdymas*. Kadangi Programa grindžiama tarptautiniu mastu pripažinta žmogaus teisių ir socialinio teisingumo metodologine nuostata, socialiniu edukaciniu specialiosios pedagoginės pagalbos modeliu bei personalizuoto mokymosi bei įtraukties švietime nuostatomis, reiktų studentus mokyti koreguoti ir tik tada modeliuoti vaiko elgesį, kas savaime veiktų kaip agresijos prevencija, o tinkamai numatytos ir parinktos elgesio korekcijos padėtų išvengti pačios agresijos bei jos valdymo. Taip pat reikia pabrėžti, kad elgesio ir emocijų sutrikimus turi ne tik vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimų (toliau – ASS). Todėl minimi dalykai yra aktualūs bendrai visiems specialiesiems pedagogams.

Programoje numatyti specialieji gebėjimai turėtų būti labiau išgryninti, pvz., socialinių gebėjimų blokui priskiriamas rezultatas Nr. 8. „Gebės bendradarbiauti su šeima ir tarpdisciplininėse komandose vertinant asmenų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ir kitų ugdymo dalyvių kompetencijas ir poreikius, dalijantis informacija apie asmenų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių patiriamus psichologinius, socialinius ar mokymosi sunkumus, kuriant ugdymosi proceso dalyvių sąveikas, siekiant veiksmingo ugdymosi“, tačiau jis iš esmės priskirtinas kitam blokui – specialiųjų gebėjimų, kadangi gebėjimas bendradarbiauti su šeima ir tarpdisciplininėse komandose yra pirmaeilis profesinis uždavinys. Tas pats pasakytina apie asmeninių gebėjimų blokui priskirtą studijų rezultatą Nr. 10. „Gebės kritiškai reflektuoti specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo praktiką šalies ir tarptautiniame kontekstuose bei savo profesinę patirtį, siekiant profesinio tobulėjimo“ – gebėjimas kritiškai reflektuoti specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo praktiką šalies ir tarptautiniame kontekstuose tikrai yra labiau specialusis, nei asmeninis gebėjimas.

Programos apraše rašoma: „Taikyti informacijos prieinamumą ir veiksmingą mokinių dalyvavimą užtikrinančias priemones ir technologijas padės mokytis tokie studijų dalykai kaip Alternatyvioji ir augmentinė komunikacija, IKT ir kompensacinės priemonės.“ (33 psl.). Nuotolinio vizito metu ekspertams buvo paaiškinta, kad studijų dalykas *IKT ir kompensacinės priemonės* sujungtas formaliai, siekiant prisiderinti prie reikalavimų, keliamų studijų programoms. Tačiau įgyvendinant Programos studijų rezultatą: „Gebės numatyti ir konstruoti specialiosios pedagoginės pagalbos kryptis ir priemones, užtikrinančias veiksmingą asmenų funkcionavimą ir dalyvavimą, didinančias ugdymo turinio prieinamumą ir ugdymo(si) veiksmingumą bei teikti specialiąją pedagoginę pagalbą taikant įrodymais grįstas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų ugdymo(si) strategijas, inovatyvias edukacines priemones ir technologijas“, siekiant atliepti šiandienos bei šiuolaikinio, novatoriško ugdymo realijas, mokslo ir inovacijų plėtrą, netikslinga sujungti du itin svarbius ir skirtingus dalykus specialiojo pedagogo profesiniame gyvenime, t.y., IKT ir kompensacines priemones. Programos studijų turinyje rekomenduotina išplėsti IKT dalyką ir plačiau taikyti IKT priemones – naudotis inovatyviomis mokymo(si), užduočių atlikimo programomis. Siekiant įgyvendinti aukščiau paminėtą studijų rezultatą, Klausos sutrikimų turinčių vaikų ugdymo gilinamosios specializacijos studentams bus dėstomi dalykai *Audiologijos pagrindai ir surdotechnika; Klausos sutrikimų turinčių vaikų ir kochlearinių implantų vartotojų klausos lavinimas ir tarties mokymas; Sutrikusios klausos vaikų mokymas(is) (integruota praktika)*, tačiau nekalbama apie techninės klausos reabilitacijos priemones ir jų įtaką vaiko ugdymui – tai, kas itin tampriai susiję su specialisto profesine veikla, įtraukiuoju ugdymu ir integruota praktika.

Programoje numatomas dalykas *Individualus ugdymo ir perėjimo planas* tik iš dalies atspindi vaikų, turinčių SUP, poreikius bei ugdymo strategijas. Individualizuota programa skiriama vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto sutrikimo. Vaikas, kuris neturi intelekto sutrikimo, tačiau turi negalių (klausos, regos, judesio) yra ugdomas pritaikius bendrąsias programas. Mokant studentus parengti tik individualius ugdymo planus, susiaurinama samprata apie vaikų gebėjimus, kas labai apsunkina įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo galimybes.

Žinių ir jų taikymo bei specialiųjų gebėjimų blokų rezultatai galėtų būti kryptingesni, o pedagoginių studijų blokas turėtų labiau sietis su Programos studijų rezultatais. Tai, kad Programoje turėtų būti stiprinamas pedagoginių studijų blokas, nuotolinio vizito metu pripažino ir Programos rengėjų grupė. Vis dėlto vizito metu kaip stiprintinos buvo minimos vien bendrosios pedagoginės kompetencijos – pvz., klasės valdymas. Remiantis profesiniu standartu (Dėl Švietimo sektoriaus ir bibliotekų veiklos profesinio standarto patvirtinimo, 2019-07-19 Nr. V1-143), itin svarbios yra esminės pedagogo kompetencijos, susietos/praturtintos specialiosios pagalbos pedagogo kompetencijomis (tokios, kaip vaiko pažinimas, ugdymo turinio, aplinkų kūrimas, vertinimo strategijų išmanymas ir kt.), todėl šalia psichologijos dalykų studijų galėtų būti studijų dalykas *Pedagoginė psichologija*; vaiko konteksto studijoms, asmens motyvavimo ir jo sociokultūrinės aplinkos vertinimo kompetencijos įgijimui (Dėl Švietimo sektoriaus ir bibliotekų veiklos profesinio standarto patvirtinimo, 2019-07-19 Nr. V1-143) reikšmingas būtų studijų dalykas *Socialinė pedagogika*.

Nors pedagoginių studijų bloke teorinių dalykų studijos derinamos su praktikomis, o teoriniai dalykai proporcingai paskirstyti pedagogikos pagrindų ir psichologijos dalykų studijoms, vis dėlto pedagogikos pagrindų dalykuose, taip pat ir specializacijų dalykuose derėtų siekti gilesnio būsimųjų specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų kompetencijų suderinimo, susiejimo su bendrais šalies švietimo procesais ir tendencijomis (pvz., dalykų aprašų šaltinių sąrašuose nenurodoma *Geros mokyklos koncepcija, Lietuvos švietimo strategijos* ir kt.). Programa sustiprėtų iš esmės, jei joje studentams būtų pristatomi bendresni pasaulio ir Lietuvos pedagoginės minties raidos (ar ugdymo filosofijos) kontekstai, be kurių pedagoginės praktikos refleksija ar savo profesinio kelio modeliavimas būtų paviršutiniškas.

Programos dalykų aprašuose pasigendama labai svarbaus momento – rėmimosi *Bendrosiomis programomis*. Tokio šaltinio nenumatoma analizuoti Specialiosios pedagogikos pedagoginės specializacijos bloke (tik *Matematinio raštingumo ugdymo* dalyke tai numatoma labai kryptingai). Nors Pedagoginių studijų bloko dalyko *Bendroji pedagogika ir didaktika* apraše numatomas toks studentų pasiekimų vertinimo metodas, kaip parengto ugdymo turinio projekto vertinimas, tačiau nėra aišku, kaip, nesiremiant *Bendrosiomis programomis*, galima parengti pakoreguotą/pritaikytą ugdymo turinį, tad šis pastebėjimas yra vienas rimčiausių, kalbant apie studijų rezultatus. Pedagoginių studijų bloko praktikose *Bendrujų programų* kaip esminio šaltinio, nuo kurio atsispiriama, adaptuojant ugdymo turinį, taip pat nėra (bendrieji dokumentai, tokie kaip *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas ar Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* minimi ir kryptingai analizuojami tik dalyko *Logopedo praktika ikimokyklinio ugdymo mokykloje (integruotas pedagoginės veiklos tyrimas)* apraše. Tad studentų įgalinimas žinoti, suprasti, interpretuoti studijų objekto teorinį lygmenį (pvz., mokymosi teorijas) tiesiogiai projektuojamas į jų praktinį veikimą, tačiau rizikingai „peršokamas“ metodinis – programų, rekomendacijų – lygmuo; jis nėra sistemingai, kryptingai studijuojamas nei teorinių, nei praktinių studijų dalykų metu.

Pedagogikos pagrindų dalykuose *Bendroji pedagogika ir didaktika, Įtraukiojo ugdymo pedagogika, Specialiųjų ugdymo poreikių tenkinimo pedagogika* ugdymo metodų ir vaikų pasiekimų vertinimo akcentai dar per menki, tad juos reikėtų sustiprinti, įgalinant studentus ne tik išmanyti įvairias vertinimo strategijas, bet ir jas derinti, modifikuoti ar pan.

Turint omenyje, kad Programos tikslu numatyta įgalinti būsimus specialiosios pedagoginės pagalbos specialistus įgalinti konsultuoti ugdymo dalyvius ugdymo ir ugdymosi klausimais, atstovauti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius asmenis ir jų šeimos interesus švietimo ir kitose bendruomenėse, programą vertėtų praplėsti andragogikos dalykų studijomis, koučingo ir kitokių strategijų mokymusi, viešojo kalbėjimo studijomis ir pan.

Specialios pedagogikos pedagoginės specializacijos bloke yra iš esmės tikslintinų dalykų. Pvz., dalyko *Dalykų mokymasis ir integracija* pavadinimas netikslus, nes turinyje apimama ir ikimokyklinė pedagogika, kurioje dalykų (kaip ugdymo turinio modeliavimo elementų) nėra; yra kompetencijos. Dalyko *Dalykų mokymasis ir integracija* turinyje orientuojamasi tik į socialinius ir gamtamokslinius dalykus, o kitos sritys (ir dalykai/mažų vaikų kompetencijos) – tokios, kaip fizinė veikla, meninis ugdymas, ir kt. – nepagrįstai lieka užribyje. Nuotolinio vizito metu ekspertai domėjosi, kodėl Programoje orientuojamasi tik į kai kuriuos dalykus (pvz., socialinius ir gamtamokslinius), kodėl išskiriamas kalbinis ir matematinis raštingumas, tam sukuriant atskirus studijų dalykų aprašus. Ekspertai buvo patikinti, kad Programa orientuojama į strategijų įvaldymą, padedant vaikui, bet ne į dalykus. Vis dėlto ir po vizito nėra aišku, kodėl Programos autoriams orientuojantis į bendresnes strategijas, kalbinis ir matematinis raštingumai yra svarbesni už kitus, tebėra abejonių, kad pagalba holistiniam, visapusiškam vaiko ugdymuisi (ne vien kognityviniam) Programoje akcentuojama per menkai.

Minėtame studijų dalyke, taip pat dalyke *Matematinio raštingumo ugdymas* nepakankamai atspindimas ikimokyklinis ugdymas (pvz., pirmajame minimos tik *Bendrosios programos*, o *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas ir Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* neminima (taip pat ir dalyke *Kalbinio raštingumo ugdymas*); antrajame kabama tik apie mokyklos problematiką). Dalyke *Įtraukiojo ugdymo pedagogika* ikimokyklinio ugdymo specifika taip pat prapuola, nurodant tokius studentų pasiekimų vertinimo metodus: „klasės atvejo analizė“. Tad Programoje įvairaus amžiaus ugdytinių įvairovė kol kas tik iš dalies atspindėta /aprėpta tolygiai (nors čia pat būtina pasakyti, kad būsimiesiems specialiesiems pedagogams numatytos praktikos tiek su ikimokyklinio, tiek su mokyklinio amžiaus vaikais. Siekiama, kad studentai pažintų ir išmoktų tenkinti vaikų ugdymosi poreikius (nuo nedidelių iki labai didelių) nepaisant to, kokiose ugdymo aplinkose mokosi vaikas. Logopedo praktika konstruojama taip, kad studentai įgytų praktinių gebėjimų teikti logopedinę pagalbą ne tik ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams, turintiems kalbėjimo ir kalbos sutrikimų, bet ir suaugusiems asmenims, kurie gydomi sveikatos priežiūros įstaigose).

Programoje labai menkai atspindimi bendrieji vaikų gebėjimai arba kompetencijos, su kurių ugdymu būsimieji studentai neišvengiamai susidurs ir kuriuos turės padėti ugdyti(-s): kūrybiškumas, verslumas, iniciatyvumas, kritinis mąstymas, informatinis mąstymas ir kt. Nuotolinio vizito metu ekspertai nebuvo įtikinti, kad pastariesiems ugdytinių gebėjimams būtų skiriamas pakankamas dėmesys.

Nepakankamai aišku, kaip bus pasiektas antrasis Programos studijų rezultatas „Gebės integruoti ir taikyti įgytas psichologijos, pedagogikos ir susijusių mokslų - biomedicinos, lingvistikos, tarpdisciplinines žinias realiose praktinėse specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo situacijose“ ir kaip „bus užtikrintas integralus tarpdisciplininis specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų – logopedų, specialiųjų pedagogų, pasirengimas teikti profesionalią pagalbą“ (Programos aprašas, p. 11). Jei turima omenyje, kad sutelkus „stipriausią pedagoginį ir mokslinį personalą, dirbantį edukologijos, psichologijos, lingvistikos ir biomedicinos srityse“, t.y., mokslinį potencialą, bus užtikrintas „integralus tarpdisciplininis specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų – logopedų, specialiųjų pedagogų pasirengimas“ – be praktikos bendrojo ugdymo įstaigose, kuriose matomi akivaizdūs įtraukiojo ugdymo, tarpdiscipliniškumo, kompleksinės pagalbos vaikui, visų ugdymo įstaigos darbuotojų (administracijos, pedagoginių ir kitų darbuotojų) geroji patirtis – tai sunkiai įsivaizduojama. Nors Programos aprašo autoriai remiasi aktualiais ir adekvačiais tarptautiniais ir

nacionaliniais dokumentais, pabrėžiančiais specialistų komandinio darbo svarbą, o Programos sandaros lygmenyje komandinis darbas Programos rengėjų suprantamas kaip „Bendradarbiavimas su šeima ir komandinis darbas“ (IV kursas, 7 semestras), tačiau studijų rezultatas „Gebės integruoti ir taikyti įgytas psichologijos, pedagogikos ir susijusių mokslų – biomedicinos, lingvistikos, tarpdisciplinines žinias realiose praktinėse specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo situacijose“ galėtų būti patikslintas šitaip: „Gebės integruoti ir taikyti įgytas psichologijos, pedagogikos ir susijusių mokslų – biomedicinos, lingvistikos, tarpdisciplinines žinias realiose praktinėse specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo situacijose, dirbdamas tarpdisciplininėje komandoje, bendradarbiaudamas“.

Pedagoginių praktikų dalykų aprašuose vertėtų patikslinti, ar studentai tikrai veda individualias pratybas, nes iš anotacijų tai nėra visiškai akivaizdu; jei veda – verta tikslinti studijų metodus. Toks pats amorfiškas neaiškumas lieka, ir paskaičius dalyko *Ugdymo turinio kūrimas* aprašą, kuriame teigiama, kad studentai „modeliuos situacijas“.

Asmeninių gebėjimų blokui priskirti studijų rezultatai galėtų būti erdvesni studentų bendrųjų gebėjimų ugdymui (pvz., kūrybiškumui, iniciatyvumui, emociniam intelektui, lyderystei (Programos aprašas, p.11-12), inkluzinio ugdymo ir pagarbos įvairovei vertybėms (Dėl Švietimo sektoriaus ir bibliotekų veiklos profesinio standarto patvirtinimo, 2019-07-19 Nr. V1-143), „lygių galimybių užtikrinimo ir pagarbos žmogaus teisėms nuostatų ir principų taikymui savo profesinėje veikloje“ (iš Programos tikslo) ir kt.

Ekspertai turi keletą pastebėjimų ir dėl Programos dalykų visumos, užtikrinančios studento nuoseklų kompetencijų ugdymą(-si). Programos sandara atitinka teisės aktų reikalavimus (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo* (2010 m. sausio 8 d. Nr. V-54, suvestinė redakcija nuo 2018-06-15), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo* (2016 m. gruodžio 30 d. Nr. V-1168). Programos dalykų visuma leis užtikrinti nuoseklų studento kompetencijų ugdymą, nes Programoje subalansuotos teorinės ir praktinės studijos; pedagoginių studijų blokas ir pedagoginės specializacijos; pedagoginės specializacijos ir gilinamosios specializacijos; specializacijų dermė (numatyti „persidengiantys“ studijų dalykai).

Programoje nepakankamai aiškiai atskleistas praktikų organizavimas, pvz., teigiama, kad atsižvelgiant į Artes Liberales studijų specifiką, pirmoji pedagoginė praktika prasidės penktame semestru, tačiau studentams bus sudaromos galimybės įgyti pirminių praktinių gebėjimų jau nuo antro semestro. Kyla klausimai, ar studentai, pasinaudoję galimybe įgyti praktinių gebėjimų nuo antro semestro, praktiką atliks vieną dieną ar kelias dienas per savaitę, ar išties, kaip bus organizuojamas konsultavimas ir pan. Nei Programos apraše, nei studijų dalykų – praktikų aprašuose nepakankamai atskleista, kokie numatyti mentorius vaidmenys, bendradarbiavimo aspektai, rengiant praktikos užduotis, vadovaujant praktikai ir ją vertinant. Tačiau čia pat norisi paminėti, kad Programoje aiškiai numatyta pedagoginės praktikos procese nuosekli studento vaidmenų kaita.

Kai kurių studijų dalykų rezultatai suderinti tik iš dalies, pvz., 5 semestru numatomas dėstyti dalykas *Ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių SUP, ugdymo praktika (integruotas pedagoginės veiklos tyrimas)* kelia tikslus įgalinti studentą „konstruktyviai bendradarbiauti su ugdytiniais, jų tėvais (globėjais), pedagogais ir kitais specialistais, įstaigos administracija, siekiant veiksmingo ugdymosi, atstovauti specialiuoju ugdymosi poreikių turinčių mokinių interesus bendrojo ugdymo mokyklos kontekste“, o dalykas *Bendradarbiavimas su šeima ir komandinis darbas* dėstomas tik 7 semestru.

Kai kurių dalykų aprašuose pateikiami šaltiniai tik užsienio kalba (pvz., *Neuropsichologija*), abejotina, ar tikrai visų studentų užsienio kalbos žinios bus pakankamos skaityti šaltinius tik užsienio kalba; kai kurie šaltiniai studentams neaktualūs visai (pvz., *Bendrojoje pedagogikoje ir didaktikoje* nurodomas *Pedagogų rengimo reglamentas*); yra aktualių šaltinių, kurie nerekomenduojami (pvz.,

Ikimokyklinis įtraukusis ugdymas. Naujos išvalgos ir įrankiai. Europos studijos indėlis. Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra. 2017).

VDU sukuriama galimybė studijuojantiems individualizuoti programos struktūrą atsižvelgiant į asmeninius mokymosi tikslus bei numatytus studijų rezultatus: „Vytauto Didžiojo universitete studijos organizuojamos laikantis liberalių (Artes Liberales) studijų principų, kurie leidžia studentams patiems susidaryti savo studijų planus. Studentai turi pasirinkimo laisvę, skatinamas visų studijų krypčių bei programų studentų integravimas studijuojant bendruosius universitetinius dalykus, daug dėmesio skiriama studentų užsienio kalbų įgūdžiams, informacinių technologijų raštingumui, mokymuisi daugiakultūroje aplinkoje“. Programos apraše teigiama, kad studentai galės tobulinti anglų kalbos žinias (C1) ir dar vieną pasirinktinai užsienio kalbą. „18 ECTS kreditai skiriami anglų kalbai pasiekti C1 lygį. Pagal numatytą VDU tvarką pasiekus C1 anglų kalbos lygį, studijuojamas aukštesnis anglų kalbos lygis bei kitos užsienio kalbos.“ Sveikintinas bandymas sudaryti sąlygas užsienio kalbos tobulinimui, tačiau reikia pagalvoti ir apie studentus, kurie gimnazijose mokėsi prancūzų, vokiečių kalbų ir apie tai, kaip jie galės tobulinti išmoktas užsienio kalbas ir panaudoti 18 kreditų, kurie skirti anglų kalbos C1 lygiui pasiekti.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Parengtos studijų programos tikslas ir numatyti studijų rezultatai dera su LR vyriausybės vykdomos švietimo reformos bei žmogaus teisėmis grįsta įtraukties švietime (angl. inclusive education) teorine metodologine nuostata, taip pat įvairiais lygmenimis formuluojamu tokios programos poreikiu šiuolaikinės švietimo reformos kontekste (švietimo politikų, praktikų ir tėvų bendruomenių ir kt.).*
2. *Programos poreikis neabejotinas ir išsamiai pagrįstas: jis grindžiamas įvairių lygmenų (tarptautinio, nacionalinio, regioninio, institucinio) duomenimis, aktualiais švietimo ir ugdymo dokumentais, statistiniais duomenimis apie specialiuųjų pedagogų ir logopedų poreikį Lietuvoje.*
3. *Tokio pobūdžio studijų programa Lietuvoje parengta pirmą kartą, sutelkus šalies ir pasitelkus kitų šalių specialiojo ugdymo srities mokslininkus bei programai įgyvendinti būtinas profesines kompetencijas.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Programos tikslo formuluotė galėtų būti pakoreguota, pabrėžiant tikslę įrodymais grįstos pagalbos teikimą.*
2. *Rezultatų visuma atitinka keliamą Programos tikslą, tačiau yra ir koreguotinų aspektų: studijų rezultatams trūksta aiškumo ir glaudesnio ryšio su specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto profesine veikla, sprendžiant įvairias profesinės veiklos problemas; Programoje numatyti specialieji gebėjimai turėtų būti labiau išgryninti.*
3. *Pedagoginių studijų blokas turėtų labiau sietis su Programos studijų rezultatais.*
4. *Pedagogikos pagrindų dalykuose, taip pat ir specializacijų dalykuose derėtų siekti gilesnio būsimųjų specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų kompetencijų suderinimo, susiejimo su bendrais šalies švietimo procesais ir tendencijomis.*
5. *Pagalba holistiniam, visapusiškam vaiko ugdymuisi (ne vien kognityviniam) Programoje akcentuojama per menkai.*
6. *Programoje įvairaus amžiaus ugdytinių įvairovė kol kas atspindėta /aprėpta tik iš dalies tolygiai.*
7. *Programoje stiprintinas specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo, dirbant tarpdisciplininėje komandoje, akcentas.*
8. *Stiprintinas studento kompetencijų ugdymo(-si) nuoseklumas, siekiant dermės tarp Artes Liberales studijų specifikos ir pedagoginių praktikų reikalavimų.*
9. *Kai kurių studijų dalykų rezultatai su Programos studijų rezultatais dera tik iš dalies.*

2.2. MOKSLO (MENO) IR STUDIJŲ VEIKLOS SĄSAJOS

VDU vykdomi moksliniai tyrimai ir mokslo, studijų veiklos sąsajos plačiai ir išsamiai išdėstytos Programos aprašo 2.1.1.2.1. lentelėje „Tarptautiniai tyrimai“ (51-52 psl.), 2.1.1.2.2. lentelėje „MTEP užsakymai ir projektai“ (52-53 psl.). Akivaizdžiai matomos ženklios finansinės injekcijos bei sąsajos su Programa. Programos rengėjai teigia, kad dalies įgyvendintų nacionalinių bei tarptautinių projektų idėjomis remtasi, rengiant Programą (pavyzdžiui: įtraukiojo ugdymo, socialinio emocinio mikroklimato ugdymo įstaigose, švietimo sektoriaus profesinio standarto rengimas), o (...) „kitų projektų rezultatai bus taikomi įgyvendinant šią studijų programą“ (53 psl.). Dėl pastarojo momento trūksta konkretnės ir aiškesnės informacijos – apie kokių projektų kokius rezultatus kalbama; susidaro įspūdis, jog Programos rengėjai iki galo neapgalvojo, kokius gausių įgyvendintų projektų rezultatus panaudos Programos studijų eigoje.

Programos turinys atspindi naujausius mokslo pasiekimus. Taip pat suprantamas bei pagrįstas tarptautinis bendradarbiavimas su užsienio šalių jauniaisiais mokslininkais, atliekančiais autizmo spektro sutrikimų srities mokslinius tyrimus. Vis dėlto teigtume, kad bendrasis visuminis gilinamųjų specializacijų (pavyzdžiui, *Autizmo spektro ir/ar elgesio sutrikimų turinčių vaikų ugdymo*) studijavimas negalimas pažinus tik Izraelio specialiojo ugdymo tradicijas, neatsižvelgus į Lietuvos kontekstą, *Geros mokyklos koncepciją*.

Programos apraše pateiktas išsamus Mokslinės bei kitos MTEP veiklos edukologijos mokslo krytyje planas (2.1.1.3.1 lentelė) (54 psl.), numatytos planuojamos veiklos, priemonės, atsakingi už veiklos stebėseną ir priemonių peržiūrą asmenys bei finansinis pagrindimas. Nuotolinio vizito metu ekspertai buvo patikinti apie planų plėtoti antros ir trečios pakopos studijas, tačiau mokslinės veiklos planų sąsajos su studijų kryptimi kol kas yra menkai pagrįstos, nes dar tik „numatoma suaktyvinti mokslininkų rengimą per doktorantūros studijas tose srityse, kuriose Lietuvoje labai trūksta ne tik specialistų, bet ir mokslininkų (t. y., autizmo spektro sutrikimų tyrimai bei tyrimai, susiję su klausos / regos sutrikimų turinčių asmenų funkcionavimu ir ugdymu). Siekiama stiprinti jau esamą bendradarbiavimą, kurio pagrindu ir kviečiami dėstytojai, tačiau nėra akivaizdūs bandymai sieti studijų turinį kitais mokslo ir technologijų pasiekimais.

Studijų Programa pasižymi studijų tarptautiškumu, numatoma, jog dalį studijų dalykų dėstys užsienio aukštųjų mokyklų dėstytojai (pvz., autizmo spektro sutrikimų ekspertės iš Izraelio). Erasmus+ tarptautinių mainų programa bus panaudota kaip viena svarbiausių studijų tarptautiškumo užtikrinimo platformų, įgalinanti dėstytojų mainus, užsienio šalių dėstytojų įtraukimą į studijų procesą bei sudaranti galimybes studentams studijuoti, atlikti praktiką užsienio šalyse. Reiktų pasikliauti ir labiau išnaudoti VDU dėstytojų potencialą – didelė dalis dėstytojų studijavo, kėlė kvalifikaciją užsienyje.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. Vykdomi moksliniai tyrimai ir mokslo veikla siejami su Programa.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Nėra iki galo apgalvota, kokie gausių įgyvendintų projektų rezultatai bus panaudoti Programos studijų eigoje.
2. Nėra užmegzta glaudesnių bendradarbiavimo ryšių su įvairių šalių, ES šalių mokslininkais bei praktikais.
3. Mokslinės veiklos planų sąsajos su studijų kryptimi kol kas yra menkai pagrįstos.

2.3. STUDENTŲ PRIĖMIMAS IR PARAMA

Programos studentų atrankos ir priėmimo kriterijai atitinka Bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas (LAMA BPO) tvarką¹, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos² teisės aktus. Priėmimas į aukštąją mokyklą yra taip pat grindžiamas svarbiausiais VDU įstatymais ir teisiniais aktais; VDU įstatymai ir teisiniai aktai, kuriais numatyta vadovautis: *Priėmimo į VDU pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas sąlygos*³, *VDU Statutas*⁴ ir *VDU Studijų reguliaminas*⁵.

„Į valstybės finansuojamas studijų vietas asmenys gali pretenduoti, jeigu jų mokymosi rezultatai yra ne žemesni nei nustatyti pretenduojantiems į valstybės finansuojamas pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietas.“ (Programos aprašas, p. 59) „Stojantiesiems į ugdymo mokslų studijų kryptių grupės studijų programas, kurias baigus suteikiama pedagogo kvalifikacija, <...> privalomas motyvacijos įvertinimas. <...> asmenys, norintys pretenduoti į studijų programos Specialioji pedagoginė pagalba valstybės finansuojamas (vf) studijų vietas, turi dalyvauti motyvacijos vertinime. Neišlaikiusieji motyvacijos testo negali dalyvauti konkurse į minėtos studijų programos vf studijų vietas.“ (žr. ten pat) Konkursinio balo sandara stojantiesiems į VDU *Specialiosios pedagoginės pagalbos* studijų programą: lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas 0,4; matematikos arba informacinių technologijų brandos egzaminas arba metinis pažymys 0,2; istorijos brandos egzaminas arba metinis pažymys 0,2; trečiojo dalyko, nesutampančio su kitais dalykais, brandos egzaminas arba metinis pažymys 0,2; motyvacijos ir tarties įvertinimai (teigiamas/neigiamas). Kilusios abejonės dėl konkursinio balo sandaroje numatyto tarties įvertinimo stojant į abi pedagogines specializacijas buvo išsklaidytos nuotolinio vizito metu: aukštosios mokyklos administracija tarties įvertinimą pagrindė studijų programos lankstumu, t. y., sudaroma studentams sąlyga pirmaisiais mokslo metais keisti specializaciją.

VDU numatytas informacijos viešinimo planas Programos atrankos, priėmimo ir proceso klausimais yra pakankamas: yra numatyti informaciniai šaltiniai, kuriuose bus viešinama aktuali ir studentams svarbi informacija: specializuoti studijų ir informaciniai renginiai, leidiniai, aukštosios mokyklos internetinė svetainė ir privačios konsultacijos (tiesiogiai arba nuotoliniu būdu) Studijų departamente arba Švietimo akademijoje priėmimo valandomis.

VDU užsienyje įgytų kvalifikacijų, dalinių studijų ir ankstesnio neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo tvarka ir tvarkos taikymas yra pagrįsti aiškia vidine aukštosios mokyklos struktūra, teisės aktais bei Studijų kokybės vertinimo centro rekomendacijomis; Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliojimu 2017 m. universitetui buvo suteikta teisė vykdyti išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuju mokslu, įgytu užsienio valstybėse ar tarptautinėse organizacijose (susijusios su švietimo programomis), akademinį pripažinimą. „Kiekvienais metais vertinimas peržiūrimas ir atnaujinamas, o ataskaitas apie priimtus akademinio pripažinimo sprendimus siunčia SKVC.“ (Programos aprašas, p. 61)

„Dalinių studijų rezultatų pripažinimą reglamentuoja VDU Studijų rezultatų įskaitymo tvarkos aprašas⁶. Dalinių studijų pripažinimas universitete vyksta decentralizuotai – tai atlieka akademiniai padaliniai arba pirminis vertinimas atliekamas Tarptautinių ryšių departamente. <...> studijų rezultatai įskaitomi konvertavus gautus įvertinimus į ECTS ir įskaičius pagal iš anksto suderintus atitikmenis, jei studijuotų dalykų atžvilgiu nenustatoma sutarties ar kito dokumento, kuriuo buvo suderintas studijų planas, reikalavimų pažeidimų.“ (žr. ten pat) „Esami studentai, dalyvaujantys

¹Išleistas motyvacijos reglamentas dėl stojančių į ugdymo studijų programas: <https://bakalauras.lamabpo.lt/wp-content/uploads/2019/04/Motyvacijos-vertinimo-reglamentas-2019.pdf>

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/21d0d630128b11ea9d279ea27696ab7b>

³ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/11/2020-m-VDU-priemimo-salygos.pdf>

⁴ https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/01/Statutas_2018_VDU.pdf

⁵ https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/12/Studiju-reguliaminas_po-Senato-2019.pdf

⁶ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/12/VDU-studiju-rezultatų-įskaitymo-tvarka-1.pdf>

studijų mainų programose jau prieš išvykdami į partnerinį universitetą suderina studijų planą su Vytauto Didžiojo universitetu. Studijų rezultatai, įgyti dalinių studijų metu pagal suderintą studijų planą, įskaitomi gavus akademinę pažymą iš aukštosios mokyklos, kurioje studentas studijavo. “ (žr. ten pat) „Naujai stojantys studentai, kurie yra išklausę dalį studijų kitame universitete ir prašo dalykų užskaitymo, pirma teikia dokumentus Tarptautinių ryšių departamentui. <...> Tik įvertinus turimus dokumentus ir institucijos, kurioje buvo įgytas dalinis išsilavinimas lygmenį ir kitą informaciją, dokumentai perduodami akademinio padalinio darbuotojams, atsakingiems už dalykų užskaitymą. Akademiniam padalinyje vertinamas studijų dalykų turinio atitikmuo, apimtis.“ (žr. ten pat) „Neformaliu ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo principus ir eigą reglamentuoja VDU Studijų reguliaminas; VDU Neformaliuoju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo tvarkos aprašas⁷; VDU Neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimo tvarkos aprašas⁸. <...> Jei vertinimo metu nustatoma, kad studento neformaliai ir savaiminiu būdu įgyti mokymosi pasiekimai atitinka studijų dalyko programoje suformuluotus studijų rezultatus, studijų dalykas (-ai) yra įskaitomi (166 punktas. Studijų reguliaminas).“ (žr. ten pat)

VDU ketinamos teikti akademinės, finansinės, socialinės ir psichologinės paramos studentams yra tinkamos ir pakankamos. Paramų teikimas yra paremtas aiškia VDU struktūra, į kurią yra įtraukiamos skirtingos akademinės bendruomenės, tokios kaip administracija, karjeros centras, dėstytojai ir studentai.

Akademinė parama yra teikiama įvairiomis formomis, pavyzdžiui, internetinėje erdvėje yra talpinama svarbiausia informacija, susijusi su studijomis ir kita universiteto veikla (renginiai, susitikimai, laisvalaikis, pramogos ir kt.), taip pat Universiteto veiklą reglamentuojantys dokumentai; visą informaciją galima rasti aukštosios mokyklos internetinėje svetainėje ar jos *Facebook* paskyroje, taip pat vidinėje sistemoje *Outlook* ir Moodle, kurios prieigą studentai gauna nemokamai. Taip pat yra teikiamos nuolatinės dėstytojų (akademiniais klausimais), administracijos (studijų klausimais) ir universiteto Studentų reikalų departamento Karjeros centro (karjeros klausimais; karjeros centras periodiškai organizuoja įvairius seminarus ir susitikimus) konsultacijos; konsultacijos teikiamos tiesiogiai ir nuotoliniu būdu. Socialinės paramos klausimus koordinuoja Studentų reikalų departamentas: yra suteikiamos socialinės garantijos apgyvendinimo ir atleidimo nuo mokesčio už studijas klausimais, taip pat socialinės (vienkartinės socialinės) ir motyvacinės stipendijos (skatinamosios stipendijos arba mecenatų (studentų veiklai remti)). Finansinė parama studentams yra teikiama atidedant mokesčio už studijas mokėjimo terminą arba leidžiant mokėstį mokėti dalimis, taip pat yra galimybė gauti kompensaciją už patirtas išlaidas ar jų dalį; finansinę paramą studentams reglamentuoja *Mokėstinių lengvatų teikimo ir kompensacijų skyrimo tvarkos aprašas*⁹ ir *Už studijas sumokėtos kainos kompensavimo tvarkos aprašas*¹⁰. Už psichologinę paramą yra atsakinga VDU *Psichologijos klinika*, kurioje studentai yra konsultuojami nemokamai pagal poreikį individualios tiesioginės konsultacijos metu arba nuotoliniu būdu.

VDU numatytas informacijos apie studijas ir studentų konsultavimą viešinimas yra pakankamas. Informacija yra pateikiama centralizuotai visiems pirmo kurso studentams jiems organizuojamame kasmetiniame renginyje „Įvadas į studijas“, kurio tikslas yra supažindinti studentus su studijų programa, Universiteto ir fakulteto veikla, infrastruktūra ir kt. „Įvadinė savaitė yra organizuojama, atsižvelgiant į skirtingas aktualias temas, kurios aptariamoms skirtingomis dienomis: Fakultetų / akademijų diena, Žinių ir užsienio kalbų diena, Galimybių diena, Registracijos diena, Sporto, sveikatingumo ir menų diena. Įvadinę savaitę sudaro akademijos ir personalo pristatymai, užsienio kalbų pasirinkimo galimybės, galimybės studijuoti užsienyje, studentų atstovybės ir akademinio klubų pristatymas, informacija apie bibliotekos išteklių naudojimą, pristatomos universiteto miestelio

⁷ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2017/10/VDU-neformaliuoju-ir-savaiminiu-budu-igytu-kompetenciju-aprasas.pdf>

⁸ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/09/Neformaliojo-svietimo-organizavimo-tvarkos-aprasas-2019-002.pdf>

⁹ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2015/01/Mokėstinių-lengvatų-teikimo-ir-kompensacijų-skyrimo-tvarkos-aprašas.pdf>

¹⁰ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2018/09/KK-tvarkos-aprašas.pdf>

patalpos ir kt. Renginio metu studentai susipažįsta su universiteto aplinka, dėstytojais ir vyresnių kursų studentais.“ (Programos aprašas, p. 63) Taip pat ketinama periodiškai organizuoti dėstytojų ir programos komiteto narių susitikimus „su skirtingų kursų studentais lūkesčiams išsakyti, neformaliai pabendrauti, aptarti rūpimus klausimus“; konsultacijos vyks priėmimo valandomis ar nuotoliniu būdu. (žr. ten pat) Aukštoji mokykla planuoja vykdyti studentų pirmakursių mentorių programą, kurios tikslas yra padėti greičiau integruotis į Universiteto bendruomenės akademinę ir socialinę veiklą: „Mentoriai yra pasirengę padėti ir atsakyti į apgyvendinimo, studijų programų dalykų ir taisyklių, universiteto suteikiamų socialinių ir tarptautinių galimybių ir laisvalaikio praleidimo akademinėje aplinkoje bei Kauno mieste klausimais.“ (žr. ten pat) Siekiant užtikrinti informacijos sklaidos pasiekiamumą ir kokybę, studentams yra suteikiama asmeninė vardinė el. pašto dėžutė ir sukurtas portalas <http://studentas.vdu.lt>, kuriame studentai gauna jiems skirtas informacines žinutes.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Numatytas įvairiapusė parama studentams.*
2. *Numatytas platus Programos viešinimo priemonių spektras.*

2.4. STUDIJAVIMAS, STUDIJŲ PASIEKIMAI IR ABSOLVENTŲ UŽIMTUMAS

Programos aprašo rengėjai numato įvairias studijų organizavimo formas: paskaitas, seminarus, konsultacijas, savarankišką darbą ir praktikas. Derinant į studentų aktyvumą ir atsakomybę už savo mokymosi rezultatus nukreiptus ir tradicinius studijų metodus, siekiama kryptingai, drąsiai įgyvendinti inovatyvią personalizuoto mokymosi prieigą, todėl prioritetiškai numatomi “įtraukiantys studentus į giluminio mokymosi procesą, leidžiantys įgyti aktyvaus mokymosi patirties, kritiškai ir reflekyviai vertinti analizuojamus reiškinius ir savo patirtį metodai” (Programos aprašas, p. 65): mokymasis bendradarbiaujant, probleminis mokymasis, atvejo analizė, refleksija, grupinė diskusija, esė, veiklos tyrimu grįstas mokymasis (profesinės veiklos tyrimas), pažintinės išvykos, mokomieji vizitai (lankymasis ugdymo įstaigose), darbas su imitaciniais modeliais, realių gyvenimiškų situacijų imitavimas / modeliavimas, individualaus projekto rengimas, vaidmenų žaidimai, diskusijos ir kt. Pozityvu, kad studijose numatoma naudoti ir virtualias mokymosi aplinkas, konsultavimo, bendradarbiavimo sistemas (Moodle, Office 365).

Studijų metodai Programoje numatomi atitinkantys tiek Programos metodologinę kryptį, tiek teisės aktus (pvz., Švietimo ir ugdymo studijų krypties grupės aprašą): diskusija, projektai, tyrimas, atveju analizė, realaus atvejo analizė, individualus ir grupinis projektas, pasikeitimas vaidmenimis (role play), veiklos refleksija/egzaminas, projektų pristatymas, ataskaitos ir kt.

Studentų pasiekimų vertinimui pasirinkti metodai yra adekvatūs studijų metodams, nes Programoje siekiama studento ir dėstytojo pasidalytos atsakomybės už mokymąsi ir pasiektus rezultatus; studijos grindžiamos bendradarbiavimo kultūra, užtikrinančia studento dalyvavimą ir įsitraukimą ne tik į mokymosi procesą, bet ir į pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo procesą. Numatomi šie vertinimo metodai: apklausa raštu, individualių projektų / užduočių pristatymai ir jų vertinimas, individualūs namų darbai, probleminių sprendimų užduotys, darbų aplankai / portfolio, atvejo analizės, rašto darbai, ataskaitos ir kt.

Kai kuriais atvejais studijų metodai ir studentų pasiekimų vertinimo metodai galėtų derėti labiau, pvz., dalyko *Bendroji pedagogika ir didaktika* apraše numatoma studijuoti, naudojant refleksiją raštu, diskusijas grupėse, analizuojant dokumentus ir mokslinius šaltinius, o vertinti numatoma parengto ugdymo turinio projektą).

Vis dėlto pažymėtina, kad dalyje dalykų aprašų tiek studijų metodai, tiek vertinimo metodai pateikiami labai apibendrintai (pvz., klasės atvejo analizė), ir nėra galima atsekti, kokios konkrečios

užduotys bus pateikiamos studentams; ypač tokio neaiškumo lieka praktiku, kurioms skirta nemažai kreditų, aprašuose.

Vadovaudamiesi *VDU studijų reguliavimu*, *VDU rektoriaus įsakymu „Dėl Vytauto Didžiojo universiteto studento studijavimo pasiekimų stebėsenos ir pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“*, studentų savarankiško darbo organizavimui ir vertinimui Programos aprašo rengėjai skiria daug dėmesio: aiškiai apibrėžiama, kaip Programoje dėstytojai supažindins studentus su dalyko studijų tikslais, numatomais studijų rezultatais, studijų procesu, studijų ir vertinimo metodais, savarankiško darbo užduotimis, galimais skirtingais dalyko studijų rezultatų pasiekimo keliais, studentų ir dėstytojų vaidmenimis, atsakomybe. Šiek tiek abejotinas teiginys, jog “studentai įsivertina asmeninius lūkesčius, susijusius su studijų dalyku ir susiformuoja individualius dalyko studijų tikslus” (p.66) – manytume, jog tikslai yra universalūs ir vienodi visiems studentams, tik galimi įvairūs jų pasiekimo keliai.

Programoje studentų pasiekimų stebėseną yra sistemiška, pagrįsta ir šiuolaikiška: naudojamas kaupiamasis vertinimas, kriterinė dešimties balų vertinimo sistema, formuojamojo vertinimo elementai. Studentų pasiekimai vertinami įvairių, didaktiškai tikslingų tarpinių atsiskaitymų ir egzamino (arba studento savarankiškai atlikto darbo gynimo) būdais; informacija apie kaupiamojo balo sandarą ir jo dedamųjų svorį prieinama viešai - studijų dalyko apraše, kurio informacija skelbiama VDU tinklapyje, Moodle aplinkoje. Vadovaujantis *Švietimo ir ugdymo studijų krypties aprašu* (2015), Programoje numatyti aiškūs kriterijai, pagal kuriuos VDU studentų pasiekti rezultatai yra vertinami priskiriant juos puikiam, tipiniam ir slenkstiniam pasiekimų lygmeniui (dalykų lygmenyje ir juos apibendrinant po kiekvienų studijų metų).

Šalia galimybių tęsti studijas magistrantūros ir doktorantūros studijų programose ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje, absolventai turėtų ir kitų profesinio augimo galimybių. Programos modelis atveria absolventams plačias galimybes tobulėti tolimesnės profesinės veiklos srityje. Kaip nurodoma Programos aprašo 67 puslapyje, “esant poreikiui, baigęs bakalauro studijas, absolventas turės galimybę papildomai baigti 90 ECTS apimties kitos pedagoginės specializacijos (Specialioji pedagogika / Logopedija) studijas (60 ECTS pasirinktos specializacijos dalykų ir 30 ECTS pedagoginės praktikos). Be to, lankstus studijų programos modelis, atsižvelgiant į būsimų specialistų profesinės veiklos interesus ir poreikius, studijų programos Specialioji pedagoginė pagalba absolventui sudarys galimybę papildomai įgyti vieną ar kelias 34 ECTS apimties gilinamąsias specializacijas (Autizmo spektro ir / ar elgesio turinčių / Regos sutrikimą turinčių / Klausos sutrikimą turinčių vaikų ugdymo)”.

Programos apraše akivaizdžios vertybės, kuriomis bus vadovaujama, įgyvendinant Programą, jei studijuotų socialiai pažeidžiamų grupių asmenys ar studentai su specialiaisiais poreikiais: tai atvirumas, dialogas, dėmesys kiekvienam. Adekvачios ir šias vertybes atspindinčios ir jas puoselėjančios priemonės. Programos apraše numatytos sąlygos, užtikrinančios galimybes studijuoti socialiai pažeidžiamoms grupėms bei studentams su specialiaisiais poreikiais: pritaikytas studijų procesas (suteikiama galimybė studijuoti pagal individualų studijų grafiką, pasirinkti įvairias studijų atsiskaitymo formas), aplinka (įranga bibliotekose, baldai auditorijose); taikomos įvairios mokesčio už studijas ar apgyvendinimą bendrabutyje nuolaidos socialiai pažeidžiamoms grupėms; skiriamos atitinkamos stipendijos; studentams su negalia sudaromos būtinosios buitinės sąlygos (parkavimo, įėjimo į pastatus, gyvenimo bendrabutyje).

Programoje numatoma vadovautis aiškiais akademinio sąžiningumo, tolerancijos ir nediskriminavimo užtikrinimo principais ir priemonėmis, numatytais ir reglamentuotais instituciniu lygiu (*VDU Statute* (2018), *Akademinės etikos kodekse* (2017), *VDU nuostatuose dėl Plagiato prevencijos rengiant studentų rašto darbus* (2015), *Studijų Reguliavime* (2016). Diskriminavimo prevencijos priemonės reglamentuotos *VDU Akademinės etikos kodekse* (2017). Įvardintos šiais atvejais būtinos procedūros, veiksmai, atsakomybės. Programoje numatomos konkrečios apeliacijų,

skundų dėl studijų proceso teikimo ir nagrinėjimo procedūros, vadovaujantis aiškiais nuostatomis, numatytomis ir reglamentuotomis instituciniu lygiu (*VDU Apeliacijų teikimo nuostatai (2012)*; *VDU nuostatai dėl Plagiato prevencijos rengiant studentų rašto darbus (2015)*; *Studijų reguliavimas (2016)*).

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Studijos grindžiamos inovatyvia personalizuoto mokymosi prieiga; prioritetiškai numatomi įtraukiantys studentus į giluminio mokymosi procesą metodai.*
2. *Studentų pasiekimų vertinimo metodai yra įvairūs ir adekvatūs studijų metodams.*
3. *Studentų pasiekimų stebėseną yra sistemiška ir pagrįsta.*
4. *Programos modelis atveria absolventams plačias galimybes tobulėti tolimesnės profesinės veiklos srityje.*
5. *Programos apraše akivaizdžios vertybės ir priemonės, kuriomis bus vadovujamasi, įgyvendinant Programą, jei studijuotų socialiai pažeidžiamų grupių asmenys ar studentai su specialiaisiais poreikiais.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Kai kuriais atvejais studijų metodai ir studentų pasiekimų vertinimo metodai galėtų derėti labiau.*
2. *Dalyje dalykų aprašų tiek studijų metodai, tiek vertinimo metodai pateikiami per daug apibendrintai, ir nėra aišku, kokios konkrečios užduotys pateikiamos studentams; ypač tokio neaiškumo lieka praktiku, kurioms skirta nemažai kreditų, aprašuose.*

2.5. DĖSTYTOJAI

Programą ketina realizuoti 42 dėstytojai, kurie dėstys daugiau kaip 60 studijų dalykų. Analizuojant dėstytojų gyvenimo aprašymus, galime daryti išvadą, jog dauguma numatytų dėstytojų atitinka formaliuosius teisinius bei VDU ir Programos rengėjų jiems iškeltus kokybinius mokslinės veiklos aktyvumo, praktinio dalykinio, mokslinio ir pedagoginio darbo patirties reikalavimus.

Remiantis *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo* 38.1.4. punktu, ne mažiau kaip 50 % dėstytojų, dirbančių pedagogo kvalifikaciją suteikiančių studijų dalyje, turi bendradarbiauti su mokyklomis, tyrimų srityje rengiant mokomojo dalyko didaktikos priemones. Išanalizavus dėstytojų gyvenimo aprašymus paaiškėjo, jog 21 dėstytojas turi realų santykį su ugdymo įstaigomis, taigi pateikta informacija akivaizdžiai atspindi dėstytojų bendradarbiavimą su mokyklomis tyrimų srityje rengiant didaktikos priemones.

Remiantis *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo* 39.1 punktu, [...] vadovauti pedagoginei praktikai turi asmenys, įgiję pedagogo kvalifikaciją ir ne žemesnę kaip magistro laipsnį arba jam prilygintą kvalifikaciją, turintys ne mažesnę kaip 10 metų pedagoginės veiklos patirtį ar ne mažiau kaip 10 metų užsiimantys praktine pedagogine veikla. *Pedagogų rengimo reglamento III skyriaus* 13.1 punkte išdėstyta, kad [...] ne mažiau kaip 30 % dėstytojų, dirbančių pedagogo kvalifikaciją teikiančių studijų dalyje, privalo turėti pedagoginio ar vadybinio darbo švietimo ar (ir) švietimo pagalbą teikiančioje įstaigoje patirties (kuri per pastaruosius 10 metų turi būti ne trumpesnė kaip 2 metai). Dėstytojų gyvenimo aprašymuose nurodyti 7 dėstytojai, kurie vadovaus studentų pedagoginėms praktikoms. 2 dėstytojų gyvenimo aprašymuose nepavyko aptikti tinkamos kvalifikacijos ir/ar patirties, būtinos vadovavimui pedagoginei praktikai ir atitinkančios aukščiau minėtą reikalavimą įrodymų.

Remiantis *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo* 41.1.1. punktu, studijų programose turi dirbti dėstytojai, vykdančys mokslinius tyrimus, atitinkančius aktualią studijų krypties problematiką. Ne visi dėstytojai savo gyvenimo aprašymuose nurodė, kokias mokslines kryptis, reikšmingiausias

mokslineis darbus ir publikacijas, metodinius darbus atliko per paskutinius 5 metus, kokiose projektinėse veiklose ar tarptautinėse programose dalyvauja, todėl ne visada įmanoma teisingai identifikuoti dėstytojų patirtis, priskiriant jas sietinomis su Programa. Reikia paminėti, kad pasitaikė, jog pateikti duomenys senesni nei 5 metai. Išanalizavus gyvenimo aprašymuose pateiktą informaciją darosi akivaizdu, jog ne visi dėstytojai vykdo tyrimus – t.y., iš 42 studijų krypties dalykus dėstysiančių dėstytojų tyrimus atlieka 38. Viename gyvenimo aprašyme nėra numatomų dėstyti dalykų. Analizuojant Programos aprašo 2 priedą, t.y., gyvenimo aprašymus, kuriuose pateikiami duomenys apie numatomus dėstyti dalykus, pastebimi neatitikimai, netolygus pasiruošimas bei nepakankamai pagrįstas dėstytojų parinkimas dėstyti vieną ar kitą dalyką. Pavyzdžiui, lektorė, dėstysianti dalyką *Ugdymo turinio kūrimas ir valdymas* gyvenimo aprašyme nenurodo vadybinės patirties, kuri būtina dėstant studentams *Ugdymo turinio kūrimą ir valdymą*; dėstytoja, dėstysianti dalyką *Regos sutrikimų psichosociologija*, nerengia mokslinių ir metodinių darbų, nedalyvauja užsienio ir Lietuvos konferencijose; dėstytoja, numatyta dėstyti dalyką *Aklųjų reljefinis raštas ir IKT technologijos*, neturi mokslinio laipsnio, akademinės veiklos patirties darbai gerokai senesni nei 5 m., nekėlė kvalifikacijos paskutinius 5 metus; dėstytojas, numatytas dėstyti dalyką *Aklųjų reljefinis raštas ir IKT technologijos*, gyvenimo aprašyme nenurodo savo profesinio išsilavinimo, nekelia kvalifikacijos, neturi mokslinių darbų, nedalyvauja konferencijose; mokytoja-ekspertė spec. pedagogikos išsilavinimo neturi, kvalifikacijos nekelia, nerašo mokslinių-metodinių darbų, dalyvauja konferencijoje, tačiau nenurodyti jų organizatoriai, pavadinimai, vieta, laikas, planuoja dėstyti dalyką *Lietuvių kalbos ir komunikavimo lietuvių kalba mokymą(si)*; dėstysianti dalykus *Lietuvių gestų kalba I lygis*, *Lietuvių gestų kalba II lygis* dėstytoja per paskutinius 5 metus kvalifikacijos nekelia, nerašo mokslinių-metodinių darbų, nedalyvauja konferencijose; dalyką *Aklųjų ir silpnaregių orientacija ir mobilumas* dėstysiančio dėstytojo gyvenimo aprašyme pateikti 20 metų senumo darbai, o paskutinė mokslinė – praktinė konferencija, kurioje dalyvavo – 7 metų senumo; dėstysiančios dalyką *Negalia dėl sensorikos sutrikimų* dėstytojos moksliniai interesai – įtraukusis ugdymas ir jo kokybės užtikrinimas, nors darbų įtraukiojo ugdymo temomis nėra, daugiausia darbų *Pedagogo etikos kodekso* rašyme bei koučingo srityje.

Remiantis *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo* 38.1.4. punktu, dėstytojai turi mokėti bent vieną užsienio kalbą ne žemesniu kaip C1 lygiu pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis, aktyviai dalyvauti (ne rečiau kaip kas 3 metus) tarptautinio akademinio mobilumo programose, projektinėje veikloje, stažuotis kitose šalyse ir kt. Apibendrinus dėstytojų gyvenimo aprašymuose pateiktą informaciją, galima teigti, kad 26 dėstytojai moka anglų, vokiečių, prancūzų kalbas C lygiu (61 proc.), kiti 16 dėstytojų moka minimas užsienio kalbas B lygiu. Būtina paminėti, kad 2 dėstytojai moka dvi užsienio kalbas C lygiu. Visiškai aišku, jog daliai dėstytojų būtina tobulinti užsienio kalbos žinias, kad galėtų įgyvendinti *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo* keliamus reikalavimus.

Remiantis VDU 2012–2020 m. Strategijos tikslais [4.1.] yra numatoma <...telkti tyrėjų grupes prioritetinėse mokslo ir meno kryptyse, kuriant naujus ir plėtojant esamus mokslo <...>klasterius, plėtojant tarpdisciplininius, tarpkryptinius, tarpinstitucinius mokslinius tyrimus <...>. Be to, Programoje pateiktos 2.1.1.3.1 lentelės „Mokslinės bei kitos MTEP veiklos edukologijos mokslo kryptyje planas“ (Programos aprašas, 54 psl.) duomenimis, galime daryti prielaidą, kad numatoma aktyviai tobulinti dėstytojų kompetencijas. Nuotolinio pokalbio metu Programos rengėjai patvirtino, kad bus suaktyvintas mokslininkų rengimas per doktorantūros studijas tose srityse, kuriose Lietuvoje labai trūksta ne tik specialistų, bet ir mokslininkų (pavyzdžiui, autizmo spektro sutrikimų tyrimai bei tyrimai, susiję su klausos / regos sutrikimų turinčių asmenų funkcionavimu ir ugdymu).

Programos dėstytojų gyvenimo aprašymai rengti pagal vieningus reikalavimus, tačiau 3 gyvenimo aprašymai pateikti anglų kalba, kas prieštarauja Valstybinės kalbos įstatymo 4 straipsnyje išdėstytam reikalavimui, kad visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą tvarko valstybine, t. y., lietuvių, kalba.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Kryptingas Programos dėstytojų kvalifikacijos kelimas ir/ar įgijimas užsienio universitetuose.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Nepakanka personalo kokybiškam IKT technologijų taikymo specialiajame ugdyme dėstymui, taip pat kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo gilinamosios specializacijos dėstymui.*
2. *Neįrodytas dviejų dėstytojų, vadovausiančių pedagoginei praktikai, kvalifikacijos atitikimas ŠUSK reikalavimams.*

2.6. STUDIJŲ MATERIALIEJI IŠTEKLIAI

Programos vykdymui numatyti materialieji ištekliai yra tinkami ir pakankami efektyvaus studijų proceso užtikrinimui.

Pateikiami fiziniai duomenys apie aukštosios mokyklos užtikrinamas sąlygas studijoms yra tinkami ir pakankami. Iš viso Universitete yra įrengtos 222 auditorijos, kurių dydis yra nuo 5 iki 150 darbo vietų (didesnėms studentų grupėms yra naudojama Didžioji salė, talpinanti 725 asmenis); auditorijos yra paskiriamos atsižvelgiant į „studentų grupės dydį ir darbo vietų skaičių auditorijoje.“ (Programos aprašas, 80 p.) Studentų savarankiškam darbui yra įrengtos 46 kompiuterių klasės, kuriose yra nuo 5 iki 31 darbo vietų. Taip pat aukštoji mokykla yra numaciusi galimybę studentams užsakyti laisvas nuo paskaitų auditorijas jų „savarankiškam darbui, individualioms arba grupinėms konsultacijoms, papildomiems seminarams arba kitoms studijų veikloms ir studentų renginiams“; aukštosios mokyklos pastate yra įrengtos specialios, visiems Universiteto studentams prieinamos erdvės, skirtos darbui grupėse ir/ arba neformaliai bendravimui. (Programos aprašas, p. 81) VDU studijavimui paskirtoms darbo vietoms yra būdingas geografinis artumas – bendrieji dalykai vyksta centriniuose Universiteto pastatuose, specialieji – fakultetų/akademijų pastatuose, kuriuose įsikūrusi administracija ir dėstytojai; „toku būdu užtikrinamas geresnis studentų prieinamumas prie administracinio ir akademinio personalo.“ (Programos aprašas, p. 80-81) Aukštosios mokyklos bibliotekoje VDU bendruomenės nariams yra sukurtos 770 darbo vietos, iš kurių 237 yra su kompiuteriais ir 329 su galimybe prisijungti su asmeniniais kompiuteriais. Papildomai yra įrengta speciali mokymų klasė, kurioje yra 40 darbo vietų, 20 kompiuterių ir multimedijos įranga. Biblioteka suteikia galimybę naudotis individualiomis grupinio darbo patalpomis, diskusijų erdvėmis ir poilsio zonomis; darbo laiką patalpose galima užsisakyti iš anksto bibliotekos internetinėje svetainėje¹¹; „Universiteto bendruomenės nariai gali lankytis visuose bibliotekos padaliniuose ir naudotis jos paslaugomis, nepriklausomai nuo to, kuriame fakultete ar akademijoje jie studijuoja ar dirba.“ (Programos aprašas, p. 81) Taip pat aukštosios mokyklos 2018 m. Vilniuje įrengtoje VDU Švietimo akademijoje iš viso yra įrengta: 7 amfiteatrai (758 vietos), trečiame ir ketvirtame aukštuose įrengtos 36 auditorijos (668 vietos) ir dvi kompiuterių klasės (28 vietos).

VDU numatytos naudoti priemonės ir įranga, įskaitant ir kompiuterines programas, yra pakankamos ir tinkamos numatomiems studijų rezultatams pasiekti. Programos studijos yra numatytos organizuoti aprūpintose reikalinga studijoms technika patalpose, kartu su kompiuteriais ir interneto prieiga (visose universiteto patalpose veikia belaidis interneto tinklas) bei reikiama garso ir vaizdo apartūra; kita būtina techninė įranga yra suteikiama konkrečiau studijų dalyko organizavimui. Aukštoji mokykla studijų informacijos pateikimui yra sukūrusi Studentų ir Dėstytojų portalą: studentams yra užtikrinamos sąlygos gauti informaciją apie studijų procesą, dėstytojams suteikiama galimybė stebėti studijų registraciją į dalykus, taip pat elektroninius žiniaraščius ir dėstymo kokybės įvertinimo priežiūrą; abu portalai veikia dvikalbiu režimu: lietuvių ir anglų kalbomis. Taip pat užtikrinant

¹¹ <https://biblioteka.vdu.lt/studijoms/galimybės-ir-studiju-erdves/patalpu-uzsakymas/>

sėkmingą studentų ir dėstytojų bendradarbiavimą, jiems buvo sukurta virtuali mokymosi aplinka ir suteikiama prieiga prie Outlook, Office 365 ir Moodle programų, kurios leidžia rinktis įvairias darbo organizavimo formas; numatytų sistemų savybės: „bendravimas organizacijos viduje, informacijos saugojimas ir skleidimas, bendri kalendoriai, kontaktų bazės, nuorodų sąrašai, naudotojų katalogas, kitų sistemų autentifikavimas, autorizuotas priėjimas prie duomenų bazių, sinchronizavimas su mobiliaisiais įrenginiais, interneto elektroninis paštas, WWW svetainės.“ (Programos aprašas, p. 82) Taip pat yra numatyti studentus supažindinti su neįgaliesiems skirta programine įranga, kuri leis pritaikyti ugdymo turinį, padidinti jo prieinamumą įvairių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems ugdytiniams ir įgyti praktinių tokios įrangos taikymo gebėjimų; ketinama naudoti programinę įrangą (esanti VDU): „teksto atpažinimo ir skaitymo įranga Sara CE, Lietuvių kalbos sintezatorius Wintalker su JAW, formatų konvertavimo programinė įranga Dolphin EasyConverter, Supernova Magnifier ekrano didinimo programinė įranga, Brailio rašto spausdintuvas, silpnaregiams pritaikyta klaviatūra ir kt.“ (Programos aprašas, p. 82) „Didžioji komercinės mokymo procese naudojamos programinės įrangos dalis naudojama su edukacinėmis licencijomis ir prieinama studentams nemokamai arba su didelėmis nuolaidomis“; universitete naudojama tik legali programinė įranga, kuri vieną kartą į pusę metų yra audituojama, taip pat atliekamas jos atnaujinimas ar papildymas. (Programos aprašas, p. 82)

Aukštosios mokyklos studijoms numatytos naudoti patalpos, priemonės ir įranga, pritaikytos specialius poreikius turintiems asmenims, yra pakankamos: Universitete yra įrengti specialūs liftai ir keltuvai asmenims, turintiems judėjimo negalią. Vizito metu aukštosios mokyklos Studentų reikalų departamento vadovas Mantas Simonavičius papildė informaciją apie numatytų patalpų pritaikymą specialius poreikius turintiems asmenims: yra sukurtos specialios vietos automobilių stovėjimo aikštelėje, įėjimas į pastatą yra pažymėtas daktiliais, lifte yra įrengta garsinė sistema lietuvių ir anglų kalbomis, mygtukai sužymėti brailio raštu, taip pat kai kurių auditorijų pavadinimai rašomi didesniu šriftu; vizito metu M. Simonavičius patikino, jog aukštoji mokykla yra numačiusi ir auditorijas pažymėti brailio raštu. Taip pat VDU K. Donelaičio g. esančiuose 52 rūmuose, brailio raštu ant turėklų yra sužymėti aukštai ir studentų poilsio kambarys. Taip pat visuose bibliotekos padaliniuose iš viso yra įrengta 10 darbo vietų, pritaikytų specialius poreikius turintiems asmenims: „programinė įranga JAWS 14 for Windows, Win Taker Voice 1,6, Super Nova Magnifier, el. Brailio rašto įtaisas ESYS 40, taktilinis spausdintuvas, stacionari vaizdo didinimo priemonė TOPAZ XL XD 24, klaviatūros silpnaregiams, alternatyvios kompiuterinės pelės, reguliuojamo aukščio stalai, ergonominės kėdės.“ (Programos aprašas, p. 83)

VDU numatoma bazė praktikoms yra plati: iš viso daugiau nei 30 mokyklų ir apie 80 NVO; institucijų sąrašas skelbiamas VDU tinklapiuose¹². Duomenų bazėje nurodytos praktikos vietos apima visus Lietuvos regionus, išeivijos lietuvių bendrojo lavinimo mokyklas bei tarptautinius (Erasmus+) partnerius; numatytos rekomenduoti tik Pedagogų rengimo reglamento reikalavimus atitinkančios praktikų vietos. Programos rengėjai turi numatę nemažą specialiosios pedagogikos ir logopedijos partnerių sąrašą, su kuriais yra pasirašomos bendradarbiavimo sutartys: „Nacionaliniai specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo centrai: Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras, Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras, ŠMSM Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyrius. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos: Kauno lopšelis-darželis „Vaikystė“, UAB „Vaikystės sodas“, lopšelis-darželis „Giliukas“, Vilniaus specialusis lopšelis-darželis „Čiauškutis“, VšĮ „Logopedinės pagalbos centras“. Mokyklos ir daugiafunkciniai centrai: Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras, „Vilties“ specialioji mokykla-daugiafunkcinis centras, UAB „Karalienės Mortos mokykla“, VšĮ Kauno Valdorfo mokykla, Kauno Prano Daunio ugdymo centras, Kauno Jurgio Dopkevičiaus progimnazija, Kauno Veršvų gimnazija, Kauno Aleksandro Puškino gimnazija (mokymo kalbos – rusų ir lietuvių) ir kt. Sveikatos priežiūros įstaigos: LSMU ligoninė Kauno klinikų Vaikų reabilitacijos ligoninė „Lopšelis“, Respublikinės Kauno ligoninės Vaikų ligų klinikų Vaiko raidos centras, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų filialas Vaikų

¹² <https://www.vdu.lt/lt/apie-vdu-kaune/partneryste-ir-remimas/bendradarbiavimo-sutartys/mokyklos-ir-gimnazijos/>

ligoninė Vaiko raidos centras, Vaikų fizinės medicinos ir reabilitacijos centras, VU Santaros klinikos Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos centras ir kt.“ (Programos aprašas, p. 83-84)

Bendradarbiavimui su studentais ir mentoriais VDU yra numatęs naudoti interaktyvias komunikacijos priemones, pavyzdžiui, Moodle arba Office 365, kuriose būtų talpinama visa reikalinga informacija susijusi su praktika. O grįžtamojo ryšio užtikrinimui „praktikos užduočių atlikimo kokybė, atskirų praktikantų veikla ir indėlis bus vertinami ir nuolat aptariami individualiai tarp praktikos vadovo (tutoriaus), mentoriaus ir studento, o praktikai baigiantis surengiamas praktikos aptarimas kolegialiai dalyvaujant praktikos įstaigų vadovams, mentoriams ir kitiems pedagoginiams darbuotojams.“ (Programos aprašas, p. 84)

VDU metodinius išteklius talpina bibliotekoje aiškia vidine formavimo struktūra: metodinių išteklių kolekcijos apima einamąjį ir retrospektyvųjį dokumentų (įv. rūšių) komplektavimą pagal universiteto studijų programas ir mokslinių tyrimų sritis; reikalingus dokumentus su biblioteka¹³ suderina už studijų programas ir dalykus atsakingi dėstytojai, taip pat fakultetų kuratoriai (dalyko bibliotekininkai). Siekdamas suteikti kuo daugiau informacijos apie jų studijų programai rekomenduojamus informacinius šaltinius, VDU yra sukūręs nuolat pildomą Studijų dalykų literatūros katalogą¹⁴, kuriame studentai gali rasti informaciją apie jiems aktualiausias studijų kryptis literatūrą (fondų statistinė analizė ir jų panaudos tyrimai atliekami kasmet, taip užtikrinant metodinių išteklių naujumą ir aktualumą). Universiteto biblioteka yra tarpbibliotekinio abonemento sistemoje, t.y. „VDU bibliotekos dokumentus ar jų dalies kopijas gali skolintis kitų šalies ar užsienio bibliotekų vartotojai, VDU bibliotekos vartotojams tokiu būdu tampa prieinami kitų Lietuvos ir užsienio bibliotekų dokumentų fondai“ – tai užtikrina metodinių išteklių duomenų bazės pakankamumą: iš viso bibliotekos fondas 2019 metais išaugo iki 1,84 milijonų, iš kurių specialiosios pedagogikos studijoms skirti metodiniai ištekliai sudarė 440 tūkstančius tradicinių dokumentų ir apie 42500 elektroninių išteklių. (Programos aprašas, p. 85) VDU dar prieš pradėdant vykdyti Programą, yra numatęs gausinti Programai reikalingas metodinius išteklius: „užsakyti naujausių, aktualiausių mokslo publikacijų, specializuotų vadovėlių specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimo, logopedijos, autizmo spektro sutrikimų, regos ir klausos sutrikimų turinčių vaikų ugdymo srityje“; VDU planuojami ištekliai yra įtraukti į Studijoms reikalingos infrastruktūros gerinimo planą. (Programos aprašas, p. 86) Šiuo metu VDU pateikiamos priegios prie elektroninių leidinių tinkamų Programai yra pakankamos: naujausia ir aktualiausia studijoms bei moksliniams tyrimams reikalinga informacija yra prieinama VDU virtualioje bibliotekoje, prenumeruojamose VDU duomenų bazėse¹⁵ ir VDU CRIS mokslo valdymo sistemoje¹⁶. Programos apraše pateiktos ir rekomenduojamos Programai duomenų bazės (licenzijuojamos) yra pakankamos: iš viso rekomenduojamos 28 duomenų bazės (tiek nacionalinės (KTU, VGTU, MRU ir kt.), tiek tarptautinės).

VDU pateiktas reikalingų išteklių planavimo ir atnaujinimo procesas yra grindžiamas Universiteto bendruomenės narių poreikiais ir aiškia Universiteto centralizuota išteklių naujinimo sistema: „Kiekvienais metais VDU atnaujinami kompiuteriai ir išsigjami projektoriai, atsižvelgiant į fakultetų ir akademijų pateiktą išteklių poreikių planus, kuriuos jie parengia, atsižvelgiant į studijų poreikius. <...> Kartą per pusę metų programinė įranga yra audituojama ir atliekamas jos atnaujinimas arba papildymas.“ (Programos aprašas, p. 88) VDU nurodyti būtinieji ištekliai Programos ir pedagoginių specializacijų bei gilinamųjų specializacijų studijoms įgyvendinti yra pateikti Studijoms reikalingos infrastruktūros gerinimo plane (žr. lentelę 6.1.2.2.1; Programos aprašas, p. 89); yra išskirtos šios materialiosios bazės gerinamos sritys: Metodiniai ištekliai, Kompiuterinė technika ir programinė įranga, Laboratorinė įranga ir kompensacinė technika. Studijoms reikalingos infrastruktūros gerinimo planas nėra pagrįstas finansiškai, tačiau nuotolinio vizito metu M. Simanavičius, Danutė Pranckutė

¹³ Bibliotekos svetainėje yra įdiegta interaktyvi dokumentų užsakymo paslauga <https://biblioteka.vdu.lt/moksloi/pasiulymai-komplektavimui/>

¹⁴ <http://vdu.library.lt/dalykai>

¹⁵ <https://biblioteka.vdu.lt/duomenu-bazes/licenzijuojamos-duomenu-bazes-a-z/>

¹⁶ <https://www.vdu.lt/cris/>

(VDU Inovatyvių studijų institutas) ir Giedrė Vilėniškytė (VDU Biblioteka Vartotojų paslaugų skyriaus vyresnioji bibliotekininkė) vienbalsiai patvirtino finansines garantijas sėkmingam Programos įgyvendinimui.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Numatytos itin modernios patalpos studijoms vykdyti.*
2. *Numatytas platus priemonių ir įrangos spektras Programos įgyvendinimui.*
3. *Numatyta plati praktikų bazė.*

2.7. STUDIJŲ KOKYBĖS VALDYMAS IR VIEŠINIMAS

VDU numatyta studijų vidinės kokybės užtikrinimo sistema yra pakankama užtikrinti vidinės studijų kokybės valdymo sistemos veiksmingumą.

Universitetas vidinio studijų kokybės užtikrinimo priemonės reglamentuoja savo instituciniuose dokumentuose: *VDU Statutas ir Studijų reguliavime, VDU Studijų kokybės užtikrinimo tvarkos apraše*¹⁷, *VDU Studijų dalykų atestavimo tvarkos apraše*¹⁸ ir *VDU Grįžtamojo ryšio studijų kokybei tobulinti tvarkos apraše*¹⁹. Į studijų programų kokybės užtikrinimą aukštoji mokykla įtraukia socialinius dalininkus (administracija, dėstytojai, studentai, darbdaviai ir kt.); atsakomybe yra pasidalijama. Studijų programos komitetą (toliau - SPK) sudaro 5-7 nariai: dėstytojai, studentai ir darbdavių atstovai; visi nariai yra pasiskirstę atsakomybe: komiteto pirmininkas yra atsakingas už „studijų programos vadybos kokybės užtikrinimą ir efektyvų Komiteto darbą“, dėstytojai yra atsakingi už „studijų programos studijų rezultatų ir sandaros atitikimą keliamiems reikalavimams“, darbdavių atstovas užtikrina studijų programos atitikimo darbo rinkai poreikius, o studentų atstovas yra atsakingas už „studentų dalyvavimo apklausose inicijavimą, studijų programos kokybės vertinimo studentų požiūriu duomenų analizės ir panaudojimo inicijavimą, studentų atsiliepimų pristatymą ir pasiūlymų studijų programos tobulinimui teikimą.“ (Programos aprašas, p. 90) Studijų kokybės vidinis vertinimas atliekamas kiekvienais mokslo metais: pavasario semestre yra svarstomi studijų krypties klausimai ir priimami sprendimai dėl programos tobulinimo, o mokslo metų pabaigoje rektoratui yra pristatomi studijų programos analizės rezultatai kartu su patvirtintais tobulinimo priemonių planais; sprendžiamas klausimas dėl studijų programos tęsimo ir nutraukimo. Studijų kokybės užtikrinimui aukštoji mokykla taiko įvairias studentų, absolventų ir darbdavių apklausas arba sutelktos grupės apklausas, kurias atlieka kiekvienų mokslo metų pavasario semestre (išskyrus vieną, kuri vykdoma kartą per dvejus metus); padalinių vadovai vykdo metinius pokalbius su dėstytojais.

Aukštoji mokykla yra numačiusi aiškų ir pakankamą socialinių dalininkų įtraukimo į vidinį kokybės užtikrinimą planą. VDU socialinius dalininkus yra įtraukusi į SPK („komitetą turėtų sudaryti 7 nariai: 4 dėstytojai, aktyvūs studijų krypties mokslininkai, 1 studentas ir 2 darbdavių atstovai“), kuriame visos suinteresuotos šalys galės siūlyti studijų programos atnaujinimo veiksmus, o darbdavių atstovai galės teikti rekomendacijas „dėl studijų programos atitikimo darbo rinkos poreikiams, studentų įgyjamų praktinių gebėjimų tinkamumo ir kt.“; SPK posėdžius ketinama organizuoti 1-2 kartus per metus. (Programos aprašas, p. 92) Vizito metu aukštosios mokyklos administracija informavo, jog socialiniai dalininkai taip pat bus įtraukiami į darbų gynimus ir praktikų vietų užtikrinimą. Numatytos įvairios nacionalinės viešos ir privačios ugdymo įstaigos, atitinkančios Programos specifiką, su kuriomis yra palaikomi glaudūs ryšiai ir/ arba pasirašytos bendradarbiavimo sutartys; Programos rengėjai ir dėstytojai yra įvairių nacionalinių ir tarptautinių organizacijų nariai (*Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetas, Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo agentūra*). Aukštoji mokykla bendradarbiavimui yra numačiusi šias ugdymo įstaigas: „(vaikų darželiai, mokyklos,

¹⁷ <https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2012/03/Studiju-programu-kokybes-uztikrinimo-aprasas-1.pdf>

¹⁸ https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2019/12/VDU_dalyku_atestavimo_aprasas_2019-11-20_redakcija.pdf

¹⁹ https://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2016/07/Griztamojo_ryσιο_tvarkos_aprasas_2016-06-29.pdf

daugiafunkciniai centrai, sveikatos priežiūros įstaigos), negalią turinčių vaikų tėvų (globėjų) asociacijomis („Lietaus vaikai“, „Kitoks vaikas“, „Algojimas“ ir kt.), kitomis Lietuvos nevyriausybinėmis organizacijomis, profesinėmis asociacijomis (Lietuvos Respublikos specialiųjų pedagogų asociacija, Lietuvos logopedų asociacija, Lietuvos negalės tyrėjų asociacija, Lietuvos edukacinių tyrimų asociacija ir kt.).“ (Programos aprašas, p. 92) Aukštoji mokykla yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su šiomis specialiąją pedagoginę ir/arba interdisciplininę pagalbą teikiančiomis organizacijomis: „Lietuvos aklių ir silpnaregių ugdymo centru; Kauno Prano Daunio ugdymo centru; Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centru; Kauno Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centru; Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikomis/ Vaiko Raidos centru.“ (Programos aprašas, p. 92) Vizito metu Universiteto administracija pranešė, jog yra numaciusi socialinių partnerių tinklo plėtrą: ketina plėsti socialinių partnerių tinklą Europoje ir Lietuvoje, ypač autizmo spektrą ir elgesio sutrikimus turinčių vaikų klausimu.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Platus ir įvairus socialinių partnerių pasirinkimas.*

III. REKOMENDACIJOS

1. *Programos tikslė pabrėžti įrodymais grįstos pagalbos teikimą.*
2. *Programos studijų rezultatus koreguoti, tinkamai išskirstant juos į žinių, tiriamųjų, specialiųjų, socialinių ir asmeninių gebėjimų blokus; išgryninant specialiuosius studentų gebėjimus, tampriau susiejant juos su specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio asmens profesine veikla, sprendžiant įvairias profesinės veiklos problemas (pvz., veikla tarpdisciplininėje komandoje).*
3. *Sustiprinti Pedagoginių studijų bloką, labiau siejant jį su Programos studijų rezultatais; siekti gilesnio būsimųjų specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų kompetencijų suderinimo, susiejimo su bendrais šalies švietimo procesais ir tendencijomis, Lietuvos ir pasaulio pedagoginės minties raidos (ar ugdymo filosofijos) kontekstais.*
4. *Stiprinant studento kompetencijų ugdymo(-si) nuoseklumą, Programos sandaroje užtikrinti savalaikį pedagoginių praktikų vyksmą.*
5. *Programoje ryškiau reprezentuoti pagalbą holistiniam, visapusiškam vaiko ugdymuisi.*
6. *Programos turinyje siekti tolygiai atspindėti /aprepti įvairaus amžiaus ugdytinių įvairovę.*
7. *Mokslinės veiklos planus labiau sieti su studijų kryptimi, tikslingai panaudoti studijų tobulinimui įgyvendintų projektų rezultatus.*
8. *Siekti studijų metodų ir studentų pasiekimų vertinimo metodų dermės, dalykų aprašuose užtikrinti pakankamai detalizuotą studijų ir vertinimo metodų raišką.*
9. *Stiprinti personalo, reikalingo kokybiškam IKT technologijų taikymo specialiajame ugdyme dėstymui, taip pat kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo gilinamosios specializacijos dėstymui, korpusą.*

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINMAS

Vytauto Didžiojo universiteto ketinama vykdyti studijų programa *Specialioji pedagoginė pagalba* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Studijų tikslai, rezultatai ir turinys	3
2	Mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajos	3
3	Studentų priėmimas ir parama	4
4	Studijavimas, studijų pasiekimais ir absolventų užimtumas	3
5	Dėstytojai	3
6	Studijų materialieji ištekliai	4
7	Studijų kokybės valdymas ir viešinimas	4
	Iš viso:	24

- 1- Nepatenkinamai (sritis netenkina minimalių reikalavimų, yra esminių trūkumų, dėl kurių krypties studijos negali būti vykdomos)
- 2- Patenkinamai (sritis tenkina minimalius reikalavimus, yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)
- 3- Gerai (sritis plėtojama sistemiskai, be esminių trūkumų)
- 4- Labai gerai (sritis vertinama labai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje, be jokių trūkumų)
- 5- Išskirtinės kokybės (sritis vertinama išskirtinai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje)

Ekspertų grupė:

1. Doc. dr. Vitalija Gražienė (grupės vadovė), *akademinės bendruomenės atstovė*
2. Egidija Urbanavičienė, *socialinių partnerių atstovė*
3. Gabriela Forgeron, *studentų atstovė*